

VIDEOMATERIALLARNI YARATISH VA TAHRIRLASHNING ZAMONAVIY VOSITALARI

Ismanova Klara Do'lanboevna, dotsent
Namangan muhandislik-texnologiya instituti
email: ismanova_klara73@gmail.com
Тел: +998902155590

Annotatsiya: ushbu maqolada dars mashg'ulotlarida zamonaviy axborot texnologiyalarini qo'llashning o'ziga xos xususiyatlari, xususan on-line ta'limni tashkil etish, on-line ta'limda qo'llanadigan elektron resurslar, ularni yaratish va tahrirlashning samarali vositalari, xususan zamonaviy dasturiy vositalarning imkoniyatlari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: elektron ta'lim, ta'lim jarayoni, ta'lim vositalari, videomaterial turlari, videodarslar yaratish vositalari, videoaxborotni tahrirlash, videoaxborot.

СОВРЕМЕННЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ СОЗДАНИЯ И РЕДАКТИРОВАНИЯ ВИДЕОМАТЕРИАЛОВ

Исманова Клара Дуланбоевна, доцент
Наманганский инженерно-технологический институт
email: ismanova_klara73@gmail.com
Тел: +998902155590

Аннотация: В данной статье анализируются особенности использования современных информационных технологий на занятиях, в частности, организация онлайн-обучения, электронные ресурсы, используемые в онлайн-обучении, эффективные инструменты их создания и редактирования, в частности, анализируются возможности современных программных средств.

Ключевые слова: электронное образование, учебный процесс, образовательные инструменты, виды видеоматериалов, инструменты для создания видеоуроков, монтаж видеоинформации, видеоинформация.

MODERN TOOLS FOR CREATING AND EDITING VIDEO MATERIALS

Ismanova Klara Do'lanboyevna, dotsent
Namangan institute of engineering and technology
email: ismanova_klara73@gmail.com
Phone: +998902155590

Abstract: This article analyzes the features of using modern information technologies in the classroom, in particular, the organization of online learning,

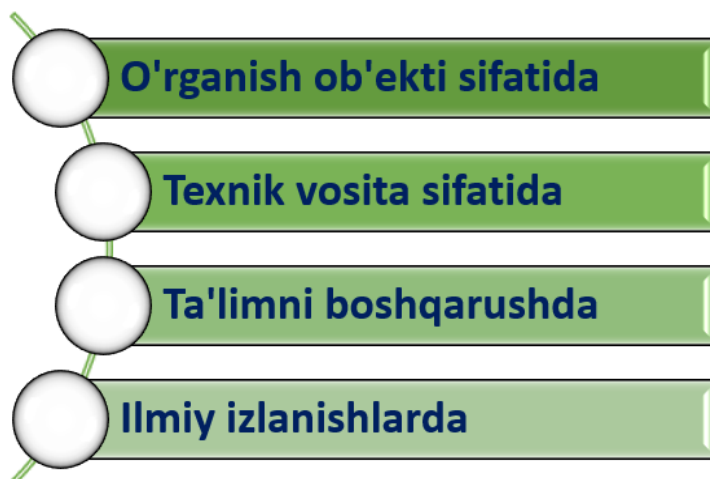
electronic resources used in online learning, effective tools for their creation and editing, in particular, the capabilities of modern software tools are analyzed.

Keywords: electronic education, educational process, educational tools, types of video materials, tools for creating video lessons, editing video information, video information.

KIRISH

Jahonda zamonaviy ta'limning xarakterli tomoni shundaki, ta'limni axborotlashtirish va axboriy jamiyatning ehtiyojini hisobga olgan holda kadrlarni tayyorlash hisoblanadi. Bu O'zbekiston Respublikasi ta'limida ham ro'y bermoqda, axborotlashtirish sohasidagi davlat siyosati "axborot resurslari, axborot texnologiyalari va axborot tizimlarini rivojlantirish hamda takomillashtirishning zamonaviy jaxon tamoyillarini hisobga olgan holda milliy axborot tizimini yaratishga qaratilgan".

Hozirgi kunda o'quv jarayonida quyidagi turdagi axborot texnologiyalar ishlatiladi: on-line ta'lim, audipochta, elektron kalendar, telekonferensiya, auidiokonferensiya, videokonferensiya, chat va boshqalar [1]. Mazkur axborot texnologiyalar ta'lim tizimida asosan to'rt yo'nalishda qo'llanmoqda (1-rasm):

1- rasm. Ахборот коммуникация технологияларнинг асосий йўналишлари.

Elektron ta'limni qo'llash asosida o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish ko'nikma va malakalarini shakllantirishda o'quvchilarning funksional va psixofiziologik imkoniyatlari inobatga olinishi shart. Pedagoglarning pedagogik dasturiy vositalar asosida imkon qadar ko'proq ma'lumotlarni yoritishga intilishi o'quvchini ortiqcha toliqtirishga olib kelishi mumkin. O'z navbatida ma'lumotlarni uzatish tezligini oshirish esa ma'lumotlarni o'zlashtirish sifatiniing pasayishiga, xatoliklar sonining ortib borishiga, o'quvchining o'zini his qilishi va sog'ligiga salbiy ta'sir qiladi [2].

Fiziologik-gigiyenik sohada amalga oshirilgan tadqiqotlar kompyuterda ishlashda bilim oluvchilarning aqliy ish qobiliyati o'zlashtiriladigan ma'lumotlar

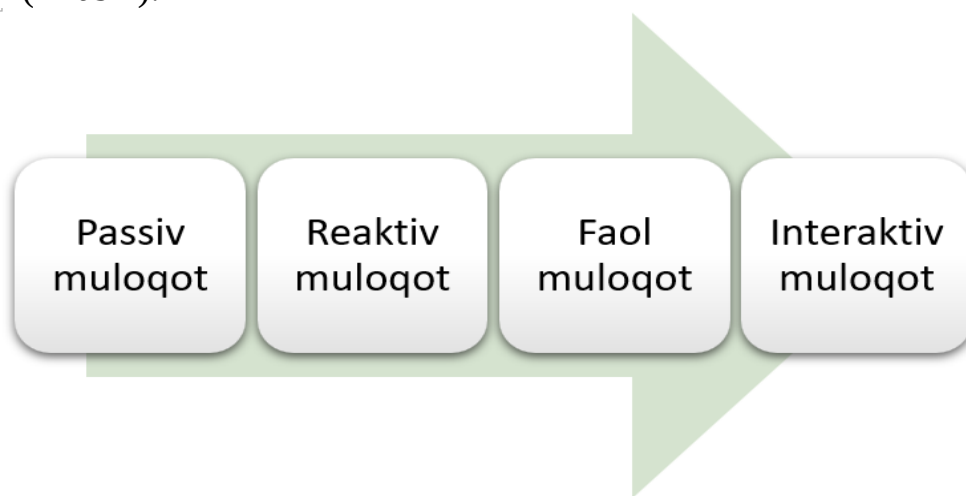
hajmiga teskari proporsional ravishda o'zgarib borishini e'tirof etadi. Bu quyidagi sabablar bilan izohlanadi:

- ko'rish organlariga tushadigan yuklamaning ortib borishi;
- yangiliklarni qabul qilishda yuzaga keluvchi dastlabki ruhiy ko'tarinkilikning tinib qolishi;
- yuzaga kelishi mumkin bo'lgan noaniqlik va xatoliklar tufayli salbiy hissiyotlarning yig'ilib borishi;
- katta miqdordagi ta'limiy resurslarni qabul qilish undan keyingi axborot resurslarini faol o'zlashtirishga to'sqinlik qiladi.

Bu holat ta'lim jarayonida pedagogik dasturiy vositalarni ishlab chiqish va joriy etishda zarur didaktik, psixofiziologik hamda metodik talablarni hisobga olgan holda ishlab chiqilishi zaruratini yuzaga chiqaradi[3].

Pedagogik dasturiy vositalarning psixofiziologik jihatdan samaradorligi birinchidan: talabalarning o'quv materiallarini o'zlashtirishi, tarbiyalanganlik va intellektual rivojlanganligi, ishchanlik ko'rsatkichlari, motivatsion barqarorlik darajalari bilan belgilanadi. Ikkinchidan, o'qituvchi faoliyati bilan bog'liq bo'lib, o'qitish konsepsiyalari, pedagogik texnologiyalari va ta'lim vositalaridan ratsional foydalanish ko'rsatkichlari, o'qituvchining mehnat faoliyatiga nisbatan barqaror motivatsiyasi, ish qobiliyati bilan belgilanadi [4].

O'quv-tarbiya jarayonida elektron vositalar asosan to'rt xil maqsadlarda foydalaniladi (2-rasm):

2-rasm. Электрон воситаларни қўллаш мақсадлари.

Bu maqsadlar amalda quyidagi vazifalarni amalga oshiradi.

Passiv muloqot – kompyuter xuddi oddiy hisoblagich kabi eng sodda amallarni bajaradi.

Reaktiv muloqot – kompyuter nazorat qiluvchi va baholovchi sifatida;

Faol muloqot – bunda kompyuter talabaga yo'l – yo'riq va ko'rsatmalar berishi mumkin;

Interfaol muloqot – kompyuter sun'iy intellekt sifatida, ya'ni talaba bilan muloqot qilishda foydalaniladi.

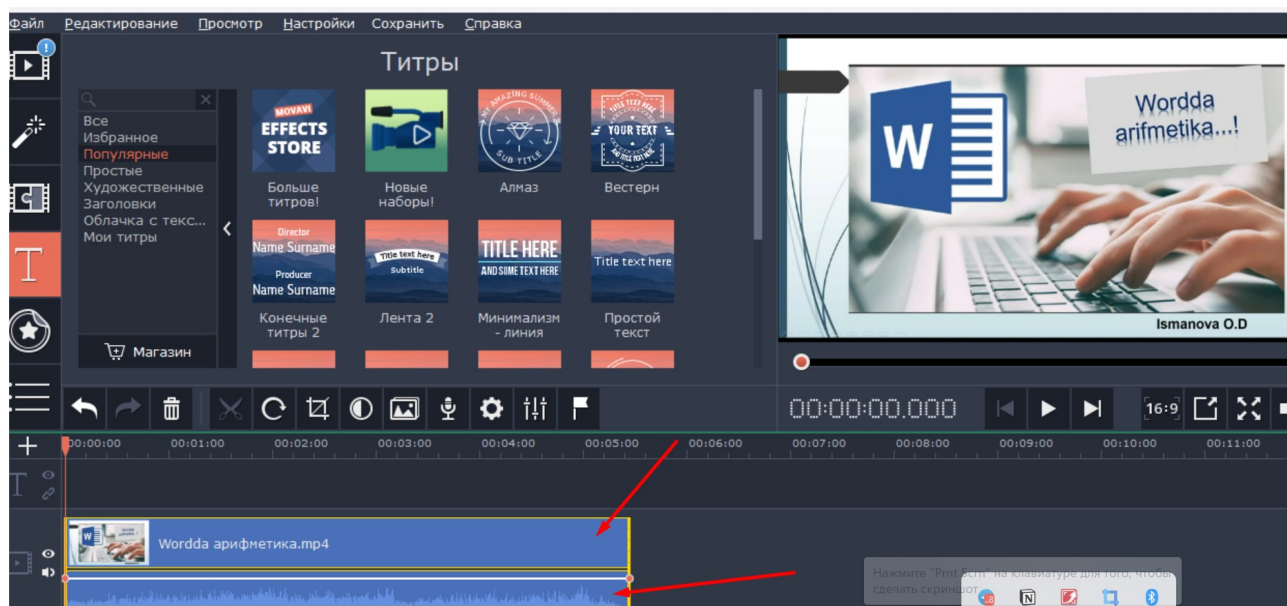
TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ma'lumki, faol va interfaol muloqot asnosida qo'llanadigan o'quv resurslari xususan, kompyuter texnologiyalari yordamida o'quv jarayonini qisman yoki to'liq avtomatlashtirish uchun mo'ljallangan didaktik vositalar o'zlashtirish jarayoniga ijobiy ta'sir etadi. Bunday vositalarni pedagogik dasturiy vositalar deyiladi. Ular–kompyuter texnologiyalari yordamida o'quv jarayonini qisman yoki to'liq avtomatlashtirish uchun mo'ljallangan didaktik vosita hisoblanadi. Hamda ta'lim jarayonini samaradorligini oshirishning istiqbolli shakllaridan biri hisoblanib, zamonaviy texnologiyalarning o'qitish vositasi sifatida ishlatiladi. Pedagogik dasturiy vositalar tarkibiga: o'quv fani bo'yicha aniq didaktik maqsadlarga erishishga yo'naltirilgan dasturiy mahsulot (dasturlar majmuasi), texnik va metodik ta'minot, qo'shimcha yordamchi vositalar kiradi [5].

Videomateriallar yaratishda quyidagi bosqichlarni ketma-ket bajarish maqadga muvofiqdir: vazifalarni rejalashtirish, maqsadni aniqlash, maqsadli auditoriyani belgilash, videoning asosiy g'oyasi va tuzilishini ishlab chiqing, ssenariy yozish, vizual elementlar va ovoz yo'nalishlarini sozlash, videoni yaratish va tahrirlash.

TAHLIL VA NATIJALAR

Video va fotosuratlarni tahrirlash uchun Movavi Video Editor ilovasi juda qulay bo'lib, u video muharrirni tez yuklash, filmlar va rasmlarni kesish qobiliyati, shuningdek, zamonaviy filtrlar va bezaklarga ega (3-rasm).

3-rasm. Movavi dasturi interfeysi va tahrirlash jarayoni.

Dastur tajribali muharrirlar uchun ham, fayllarni tahrirlashni endigina o'rganayotgan yangi boshlanuvchilar uchun ham juda samaralidir. Ilova interfeysi oddiy va ta'sirchan vositalar va modullar to'plamiga ega. Asboblarning asosiy elementlari ekranning chap tomonida joylashgan, yuqori panel qo'shimcha sozlamalardan iborat[6]. Ilovaning markaziy qismi pleerda fayllarni o'rnatish va ko'rishga bag'ishlangan. Fayllar, tovushlar, bezaklar va filtrlar bilan barcha

manipulyatsiyalar ob'yektni video yoki tasvirning tahrirlash qismiga sudrab borish orqali amalga oshiriladi. Tahrirlashni boshlashda biz loyiha variantini tanlaymiz: avtomatik tahrirlash yoki qo'lda rejim. Import yorlig'ida siz ekran tasvirini olish yoki veb-kameradan yozib olish, loyihaga tovushlar, fon va kliplar qo'shish kabi variantlardan foydalanishingiz mumkin.

Tahrirlash jadvali uch qismga bo'lingan, bu yerda video o'rnatilgan, sarlavhalarni kiritish va sozlash uchun chiziq va audio bilan ishlash uchun pastki qism. Tahrirlash jadvalining tepasida faylni kesish, tahrirlash bosqichini bekor qilish yoki rasmning chetlarini kesish imkonini beruvchi qo'shimcha funksiyalar mavjud. Rangni to'g'rilash opsiyasi sizga avtomatik rejimda sifatni sozlashni yoki oq rang balansi va fragmentning kontrastini mustaqil ravishda tanlashni taklif qiladi. Klipning xususiyatlarida dastur ovoz balandligini oshirish, tezlikni o'rnatish yoki teskari ijro etishni taklif qiladi. Dasturda siz videodan ovozni kesib, o'zingizning ovozingizni qo'shish uchun mikrofon opsiyasidan foydalanishingiz mumkin.

Loyihani bezash uchun dastur stikerlar va jingalak o'qlardan foydalanishni taklif qiladi. Animatsiyali shablonlar kadrlar silliq harakatiga erishishga yordam beradi, bunda animatsiya oralig'i bayroqlar yordamida o'rnatiladi. Shaxsiy treklarni kesish keraksiz bo'limlarni o'chirish yoki bir nechta fayllarni yaratish imkonini beradi. Masshtab va panorama imkoniyatlari videoni yanada yaxshilashga yordam beradi. Masalan, masshtab ko'rinishidagi panorama ramkaning ma'lum bir maydonini ta'kidlashni yoki uni sahnaga chuqurroq o'tkazishni taklif qiladi. Buni amalga oshirish uchun siz video fragmentini ochishingiz va unga variantni qo'llashingiz kerak.

XULOSALAR

Yuqoridagi mulohazalarni umumlashtirib quyidagi xulosalarga kelimiz. Barcha videotahrirlovchi dasturlar u yoki bu jihati bilan foydalanuvchiga yangi imkoniyatlar va qulayliklar taqdim etadi. Xususan Movavi dasturi quyidagi afzalliklari bilan foydalanuvchi tanloviga sazovor bo'ladi:

- Dastur aniq menyu va turli xil sozlamalardan iborat interfeysga ega;
- Video, ovoz va fotosuratlarini bir vaqtda va juda oson tahrirlash imkoniyati mavjud;
- Dastur universal o'rnatish uskunasiga ega va bu uning barcha tizimlar uchun moslashuvchanligini ta'minlaydi;
- Har qanday videomaterialni istalgan dizaynda yaratish va faylni tez formatlash imkoni bor.

Elektron ta'lim zamonaviy jamiyatda muhim rol o'ynaydi va kelajakda uning ahamiyati yanada ortib boradi. U an'anaviy ta'lim shakllarini to'ldiradi va ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytiradi. Elektron ta'limning samaradorligini oshirish uchun uning afzalliklaridan foydalanish va muammolarini hal qilish yo'llarini izlash zarur. Shu bois mazkur ilova yuqoridagi talablarga mos va sifatli ta'im materiallari yaratishda muhim vosita vazifasini o'taydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Абдуллаева О., Исманова К. Технологии синтеза искусств и компьютерных средств //Мультимедийная журналистика Евразии-2014: интегративные медиапроекты, медийная коммуникация и информационализм в условиях интеллектуализации общества Востока и Запада. Евразия молодая-2014. – 2015. – С. 83-85.
2. Абдуллаева О. С., Исмонова К. Д., Исманова М. Д. Организация процесса подготовки студентов и этапы проектирования педагогических процессов //Высшая школа. – 2017. – Т. 2. – №. 2. – С. 55-57.
3. Ismanova K.D. Using Visual Aids And It In Teaching English. International Journal of Future Generation Communication and Networking Vol. 13, No. 3, (2020), pp. 4023–4028.
4. Ismanova K.D., Isomaddinov U.M., Factors increasing the efficiency of students in information technologies. NamMTI scientific and technical journal. 2022 year. №2.
5. Ismanova K.D., Isomaddinov U.M., Modern information technology in english classrooms. The role of language and translation in teaching languages. International scientific practical conference., 2022 y. 23-may.
6. Ismanova K., Isomaddinov U. M.. Ways to Increase the Participation of Students In Information Technology Classes. The Peerian Journal. Volume 16, March, 2023.